

PER UNA NOVA I EFECTIVA
LLEI D'IGUALTAT LINGÜÍSTICA:
PRINCIPIS BÀSICS
I ÀMBITS D'ACTUACIÓ PRÀCTICA

El 2015 pot ser un any decisiu per al País Valencià. Les diverses convocatòries electorals previstes, les conseqüències de la duríssima crisi econòmica, com també la poca credibilitat de les institucions i de l'actual sistema polític obren un període en què sens dubte s'esdevindran moltes novetats.

Acció Cultural del País Valencià (APCV) té entre els seus objectius fer propostes per a aconseguir una societat més justa, més democràtica i més valenciana i, per això, com sempre ha fet, vol plantejar propostes per a transformar l'actual política devastadora, marcada per la involució democràtica i social, la pèrdua de drets, la corrupció, una agressiva centralització espanyolista i un accentuat caràcter antivalencià.

Aquest antivalencianisme s'ha mostrat en tots els àmbits de la societat, però ha estat especialment furibund en la llengua i la cultura. I, precisament, un dels eixos fonamentals i de les raons de ser d'ACPV és aquesta: la defensa i la promoció de la llengua pròpia dels valencians. És per aquest motiu que plantegem a tota la societat, i molt especialment a les forces polítiques, sindicals i cíviques, l'assumpció de cinc principis bàsics i deu àmbits d'actuació pràctica, amb un únic objectiu: assolir per al País Valencià la igualtat lingüística de tota la ciutadania.

PRINCIPIS BÀSICS

1. Una nova llei per a una societat i moltes realitats noves

La Llei d'ús i ensenyament del valencià (LUEV) no sols és una llei que no va voler ser –ni en el nom ni en l'ambició dels seus fins– una llei de "normalització lingüística", com les que l'havien precedida i la van seguir, sinó que, a més, és ja una norma caduca. Fou promulgada el 1983, quan no hi havia cap de les noves tecnologies actuals, quan encara no pertanyíem a la l'Europa comunitària i quan la societat encara era la de la crisi industrial dels 70 amb un fort component agrari, real i de mentalitat. Era un context on el valencià encara podia confiar, en una bona part, en la transmissió familiar per a la seua supervivència, i sobretot amb l'impuls de l'ensenyament com a mitjà eficaç de promoció i sense els omnipresents mitjans de comunicació i les potentíssimes tecnologies de la informació i la comunicació del segle XXI, que són els instruments que més intensament conformen la nostra realitat present.

Si volem transformar les condicions d'ús i canviar la realitat social, necessitem una llei nova, amb instruments i mesures renovades, ara que, després de més de 30 anys, sabem què ha funcionat i què no.

2. La Llei d'ús i ensenyament és una llei desfasada que ni ha fet créixer l'ús social ni ha generalitzat l'ensenyament del valencià

A banda del context social radicalment diferent del 1983 i de 2014, la Llei d'ús i ensenyament no ha aconseguit pràcticament cap dels seus objectius. Per començar, és evident que ha fracassat en l'objectiu general que es declara solemnement en el preàmbul: "superar la relació de desigualtat que hi ha entre les dues llengües oficials de la nostra Comunitat Autònoma" i "assolir, mitjançant la promoció del valencià, l'equiparació efectiva amb el castellà i garantir l'ús normal i oficial d'ambdós idiomes en condicions d'igualtat i desterrar qualsevol forma de discriminació lingüística".

Però tampoc no ha complert els objectius específics que detallava en l'article 2n: "a) Fer efectiu els drets de tots els ciutadans a conèixer i usar el valencià; b) Protegir la seua recuperació i garantir l'ús normal i oficial; c) Regular els criteris d'aplicació del valencià a l'Administració, mitjans de comunicació social i ensenyament; d) Delimitar els territoris en els quals predomine l'ús del valencià i del castellà; e) Garantir, d'acord amb principis de gradualitat i voluntarietat, el coneixement i ús del valencià a tot l'àmbit territorial de la Comunitat".

Només l'apartat *d* pot dir-se resolt: la delimitació territorial de predomini lingüístic, que ja s'establia per la mateixa promulgació de la Llei. I encara això només és cert si ho prenem en el sentit formalment jurídic: el predomini *social* i *real* és pertot arreu del castellà, com ho prova el fet que hi ha persones que viuen una vida normal amb el seu unilingüisme castellà en qualsevol ciutat, però això no ocorre de cap manera en valencià, començant per la realitat administrativa i oficial i els mitjans de comunicació.

3. Una llei d'igualtat lingüística: d'igualtat no genèrica ni de les llengües en abstracte, sinó de les persones que les usen

La nova llei hauria d'anomenar-se "d'igualtat lingüística" o almenys estructurar-se a partir d'aquest objectiu central explícit. Enfront de les objeccions que poden suscitar rètols com *normalització lingüística* o *política lingüística*, la designació *igualtat lingüística* és inqüestionable com a finalitat per a qualsevol demòcrata i desemmascara de seguida els supremacistes.

Però més enllà de les potencialitats positives de la denominació, la igualtat ha de ser l'eix central: no una *igualtat genèrica* i formal, proclamada pomposament i referida a les llengües com si fossen subjectes. Ha d'abordar i garantir la *igualtat de les persones* que

exerceixen com a *ciutadans* en unes *situacions concretes* i que han de poder *viure-les* amb total normalitat *usant la seua llengua*.

4. Una llei per a canviar una realitat desigual, no per a maquillar-la: compromisos, garanties, terminis, dades i avaluacions

La Llei d'ús i ensenyament del valencià no preveu cap avaluació dels seus objectius i, tant si els compleix com si no, no hi trobarem cap mesura de valoració ni de correcció dels resultats. En la mateixa línia, no fixa pràcticament cap termini per a cap mesura. A més, la majoria de les accions que estableix ni tan sols són, com és normal en les lleis, imperatives: és a dir, d'obligat compliment, ni que siga amb terminis. Molt significativament, la immensa majoria dels verbs utilitzats en les mesures són simplement sinònims de *fomentar* o *animar* (p. ex., en l'article 25 "De l'ús del valencià en els mitjans de comunicació social": "la Generalitat Valenciana *vetlarà* [...], *fomentarà* [...], *impulsarà* [...], *recolzarà* [...]". Res d'establir objectius concrets i avaluables i complir-los o fer-los complir ni, en cap cas, avaluar-los. I ja hem vist com ha acabat la "vetla", el "foment", l'"impuls" i el "recolzament" del valencià als mitjans de comunicació en la llengua pròpia.

Per superar tot això, la nova llei ha d'establir objectius concrets i avaluables a curt, mitjà i llarg termini i ha de fixar entitats públiques i amb experts independents, que duguen a terme aquesta avaluació i, si cal, proposen accions i mesures correctives.

La invocació grandiloqüent a "la nostra llengua" com a "senyal d'identitat" sols ha servit per a declaracions pomposes que mitifiquen la llengua com si fos una qualitat eterna i intangible i amaguen el desús real del valencià dels qui fan tals proclames. La mitificació i la inconcreció s'han de substituir per fets i per dades, igual com en qualsevol llei o objectius d'acció pública. De la mateixa manera que proclamar a bombo i platerets una passió inflamada per la igualtat de gènere o la redistribució equitativa de la riquesa no vol dir res si no es reflecteix en accions i xifres que ho avalen, això mateix val per a les condicions d'ús dels qui volem viure en la llengua pròpia al nostre propi país.

ÀMBITS D'ACTUACIÓ PRÀCTICA

1. Un objectiu definit i transversal en l'acció de govern: la valencianització de la societat

La nova llei ha de mostrar i de demostrar, amb compromisos i objectius tangibles, que el discurs públic sobre el valencià, lluny de girar al voltant del nom de la llengua, la seua identitat i les seues essències, s'ha de centrar en l'impuls decidit a assolir la igualtat

lingüística, que vol dir promoció i extensió de l'ús a tots els àmbits i, per això mateix, també drets i deures per als ciutadans i les institucions.

Aquest procés s'ha de fer ben visible i s'ha de presentar amb claredat com un dels grans eixos d'actuació política general d'aquesta nova etapa. S'ha de fer patent a la ciutadania que aquesta valencianització és una pràctica global, transversal i coherent de l'acció de govern, que l'ha d'impregnar en tots àmbits (i no sols un apartat a banda, destinat a "llengua i identitat" o "llengua i cultura"). I això implica que l'objectiu no és, com feia la Llei d'ús i ensenyament, declarar el valencià "oficial" i proclamar que "pot usar-se sense impediments legals", sinó assegurar-se que, de fet, el valencià és *present i útil socialment a tot arreu*, en tots els sectors i camps.

2. La llengua d'ús normal i general de les administracions valencianes

La nova llei ha d'establir clarament que, com a llengua pròpia, el valencià ha de ser la llengua d'ús normal i general de les administracions valencianes: aquella en què la Generalitat, les Corts, les diputacions i els ajuntaments de les zones de predomini lingüístic valencià han d'utilitzar com a vehicle normal de treball i de comunicació amb els ciutadans i amb la resta d'administracions.

Igualment, ha de preveure les actuacions que cal fer a l'Estat perquè l'administració de Justícia i la de l'Estat radicada al País Valencià garanteixen l'ús normal i habitual del valencià tant oralment com per escrit.

No hi ha millor campanya de promoció ni demostració més efectiva de la utilitat del valencià que aquesta: la de l'ús normal i general. S'ha de trencar amb la hipocresia de dècades en què la Generalitat i moltes institucions valencianes funcionen de fet exclusivament en castellà amb el simple afegit políticament correcte, però ornamental, d'una traducció addicional al valencià de les normes (ordres, decrets, etc.) i de la retolació.

3. Tot el personal de les administracions, competent en les dues llengües

Més de trenta anys després de la instauració de la Generalitat Valenciana i de l'ensenyament en valencià sembla un període prou llarg i raonable per a poder establir que tot el personal de les administracions públiques valencianes siga competent en les dues llengües i que puga dur a terme les tasques del seu lloc de treball en l'una i l'altra llengua oficials.

Aquesta capacitat, que ja es demana als ensenyants, s'ha de generalitzar a tots els treballadors i treballadores de les administracions públiques. Si no és així, el dret dels ciutadans i les ciutadanes de ser atesos en la llengua pròpia i oficial és simple paper mullat, ja que depèn en exclusiva de la voluntat o la capacitat lingüística de l'empleat públic. Si aquest no és competent en valencià o simplement no vol parlar-lo o escriure'l,

com a ciutadans valencians i valencianoparlants no tenim res a fer. I això, al nostre propi país i per molt que l'Estatut d'autonomia proclame el valencià "llengua pròpia" i "oficial" i malgrat que la LUEV afirme que "ningú no podrà ser discriminat per raó de la seua llengua".

4. Deure de coneixement passiu de la llengua pròpia, única garantia de poder usar-la

La nova llei ha de fixar el coneixement passiu universal del valencià, com a llengua pròpia i oficial, que és l'única garantia que assegura que almenys qualsevol ciutadà podrà utilitzar la seua llengua sense que li repliquen que no l'entenen o fins i tot li exigisquen que deixe de parlar-la.

Si no podem gaudir de la certesa que serem almenys entesos en valencià i se'ns obliga a abandonar-lo a cada pas per ser atesos en qualsevol dependència, comerç o servei o al lloc de treball, no hi ha igualtat ni normalitat possibles.

Remarquem que això no és ni tan sols un principi d'igualtat, sinó un simple avanç cap a l'equitat, perquè la Constitució espanyola i el sistema legal *només* estableixen el *deure* de coneixement actiu del castellà i no el de les altres llengües oficials.

D'altra banda, l'ensenyament i la influència dels mitjans de comunicació han fet que la immensa majoria de persones que viuen al País Valencià, si més no, de les generacions més joves, tinguen un considerable grau de coneixement actiu o almenys un alt coneixement passiu del valencià, cosa que facilita socialment la universalització de la mesura. Dotar aquest mínim de competència passiva de força legal representa un pas cap a l'equiparació i sobretot una garantia legal de poder viure en valencià amb independència de la llengua dels interlocutors.

5. Valencià, llengua vehicular de l'ensenyament: per un sistema que assegure la competència lingüística real en les dues llengües oficials

L'experiència dels darrers trenta anys demostra que els programes d'ensenyament en valencià són els únics que habiliten per a adquirir una competència efectiva en les dues llengües oficials, mentre que els altres programes sols promouen estudiants monolingües amb un domini molt imperfecte del valencià. Per tant, el valencià ha de ser la llengua vehicular en l'ensenyament, almenys en els territoris de predomini lingüístic valencià, i així ho ha de reflectir la nova llei en el seu articulat. Igualment, la llei ha de preveure un seguiment permanent i acurat del domini de les llengües oficials i de les de comunicació internacional.

El règim de concertació, que implica la recepció de fons públics, només pot atorgar-se als centres que compleixen l'objectiu fixat per la mateixa Llei de 1983 de formar

escolars plenament capacitats per a l'ús de les dues llengües oficials, cosa que només s'aconsegueix amb els programes d'ensenyament en valencià. Però també els centres d'ensenyament privat han d'oferir un mínim d'ensenyament *en* valencià, a fi d'assegurar, precisament un coneixement suficient de la llengua pròpia, un coneixement que haurà de ser avaluat. Una vegada transcorreguts més de trenta anys des de la promulgació de la Llei d'ús i ensenyament, les exempcions a l'ensenyament del valencià arreu del País Valencià han de quedar reduïdes a les mateixes condicions que s'apliquen per a eximir del castellà.

6. Mitjans de comunicació en valencià i de qualitat. Recepció de totes les emissions de la resta de l'àrea lingüística

Un dels vehicles més potents de conformació de la societat, amb la difusió i discussió de la informació, la proposta de comportaments socials i la generalització de l'entreteniment són els mitjans de comunicació. La societat valenciana ha de recuperar els mitjans de comunicació de ràdio i televisió públics i convertir-los en un instrument de rigor, participació i discussió democràtica, de millora de la cultura i de l'oci creatiu i, en conseqüència, del prestigi i la valoració social de la llengua que li serveix de vehicle, que la nova llei, a diferència de l'anterior, ha de fixar que ha de ser exclusivament el valencià.

La nova llei ha d'establir com a objectiu bàsic la correcció del radical desequilibri lingüístic en els mitjans de comunicació, actualment en detriment absolut de la llengua pròpia, i ha de fixar la lliure recepció i la reciprocitat de les emissions de tots els mitjans de tota l'àrea lingüística, si més no els públics, tal com disposa la Carta europea de les llengües regionals o minoritàries. Aquesta norma, signada i ratificada per l'Estat espanyol l'any 2000, estableix (article 11.2) que els estats signants "es comprometen a garantir la llibertat de recepció directa de les emissions de ràdio i de televisió dels països veïns en una llengua usada en una forma idèntica o pròxima d'una llengua regional o minoritària, i a no oposar-se a la retransmissió d'emissions de ràdio i de televisió dels països veïns en aquesta llengua".

En aquest mateix sentit d'equilibrament lingüístic, cal regular la presència mínima obligatòria de valencià en els mitjans de comunicació de concessió de la Generalitat Valenciana, que hauria de ser almenys d'un terç. I, finalment, s'ha d'establir un seguiment oficial i independent de l'ús lingüístic real i de la seua qualitat lingüística en els mitjans de comunicació.

7. Disponibilitat lingüística en tots els àmbits no oficials, ara sense regulació: econòmic, laboral, serveis, consum i oci

L'àmbit laboral, econòmic, del consum, dels serveis, de l'oci, etc. són sectors en què la Llei d'ús i ensenyament ni tan sols estableix cap mesura ni formula cap previsió ni

obligació similars a les tímides que aplica a l'ensenyament. En la societat actual, aquests àmbits són transcendents per a la vida dels ciutadans i això vol dir que ho són també per a la viabilitat de la llengua en què s'expressen. Deixar-los sense regulació equival a arraconar el valencià i privar-lo de ser una llengua vàlida per a tots els espais que integren la societat.

Per tant, la nova llei ha d'establir la disponibilitat lingüística: tots els ciutadans valencians, com a treballadors, com a agents econòmics i socials, com a usuaris o com a consumidors, tenen el dret d'expressar-se en valencià amb plena garantia de normalitat i a ser atesos en valencià i, correlativament, s'ha de suposar legalment per a tothom la competència almenys passiva en aquesta llengua.

La llei ha de preveure facilitats, mesures d'acció positiva i incentius, a més d'una avaluació constant de l'ús, per a fer efectiva la normalitat de la llengua pròpia en aquests àmbits socials.

8. Regulació de la presència normal del valencià en la indústria cultural. Suport institucional i col·laboració amb la resta de l'àrea lingüística

La indústria cultural ha estat una de les grans oblidades per la LUEV i ara és urgent esmenar aquest dèficit. Malgrat la manca de regulació i de suport institucional, en sectors com el llibre, la música o les arts escèniques, la producció i la creativitat ha demostrat una notable vitalitat, molt superior al que caldria esperar d'acord amb l'escàs suport públic que han rebut. L'impuls que els cal és sobretot de promoció i difusió des de les instàncies i mitjans de comunicació públics. Contràriament, en el sector audiovisual (cinema, DVD, videojocs, etc.) el panorama és bastant menys favorable i caldrà un pla i una implicació especial de la Generalitat Valenciana i la col·laboració d'aquesta amb la resta de l'àrea lingüística.

L'actuació en aquest àmbit és fonamental perquè el consum d'aquestes productes és cada vegada més gran entre tot tipus de població, però sobretot entre els més joves. Per això, la nova llei ha de regular un mínim obligatori d'ús i presència del valencià, com també hi ha de fer un esforç econòmic important per al foment, la creació i la difusió del llibre, la música, les arts escèniques o l'audiovisual. S'han d'establir incentius per als ajuntaments, les diputacions i, en general, per a les entitats públiques i privades del País Valencià perquè contracten i difonguen preferentment les obres fetes per creadors valencians i que s'expressen en valencià. Amb la col·laboració de diferents administracions (ajuntaments, diputacions, Generalitat), s'han de consolidar circuits culturals estables arreu del país, que maximitzen les creacions i fan viables els projectes. I la col·laboració i el suport s'ha d'estendre a tots els actors implicats: creadors, productors, exhibidors, intèrprets, etc., amb una atenció especial als petits grups i companyies, els autònoms i els joves.

En tot això han d'exercir un paper destacat els mitjans de comunicació, començant pels públics, però també els privats, amb una imprescindible col·laboració amb la resta de la comunitat lingüística, per tal d'unificar esforços i no duplicar feines i costos.

9. Llengua d'integració dels nouvinguts

El valencià no pot convertir-se en una barrera a la integració dels nouvinguts ni aquests poden esdevenir un entrebanc per a l'ús general del valencià. El 1983 la Llei d'ús i ensenyament no podia preveure un fenomen migratori de la magnitud del que hem rebut. L'ensenyament ha demostrat una excel·lent capacitat d'integració, però sobretot a les grans ciutats, sense la xarxa social dels pobles i les ciutats mitjanes i sense els programes docents en valencià, s'han de fixar programes addicionals d'integració i promoció efectiva de models socials: els nous valencians han de ser-ho amb el valencià com a nexa social i lligam de cohesió.

10. Generalització de la toponímia i l'onomàstica personal en valencià

La llei ha de fixar que tots els noms de lloc de la zona de predomini lingüístic valencià tenen la seua denominació oficial i única en valencià, d'acord amb la seua forma històrica i amb la normativa lingüística. Aquesta oficialització ha de ser automàtica, en vigor des de la mateixa promulgació de la llei, tal com s'ha fet en la resta de comunitats autònomes de la nostra àrea lingüística, i això inclou des dels noms dels municipis fins a les vies urbanes i interurbanes o la toponímia rural.

Igualment, ha de preveure la regularització automàtica, amb el simple tràmit d'una instància de la persona interessada i l'informe de l'entitat de referència lingüística, de la forma normalitzada dels cognoms en la llengua pròpia.

11. Equivalència recollida en la llei de les denominacions *valencià* i *català*

La llei ha de recollir, juntament amb el nom usat en l'Estatut, *valencià*, històric i que ens identifica de manera més immediata amb el nostre poble, l'equivalència amb el nom *català*, denominació igualment històrica i, a més, acadèmica, internacional i general a la resta de la nostra àrea lingüística.

Així, superant la disparitat de noms, evitarem que l'Estat i diverses entitats públiques i privades tracten *valencià* i *català* com si responguessen a dues comunitats lingüístiques diferents. I els valencians deixarem de ser considerats una comunitat lingüística menor, reduïda a només una part del País Valencià, que no pot gaudir dels avantatges (mitjans de comunicació, potència cultural ni demogràfica, prestigi social) que implica tota la comunitat lingüística sencera, amb més d'onze milions de parlants. A més, així s'impedirà el subterfugi dels qui encara utilitzen la disparitat de noms per a enfrontar el

valencià al *català* o per a impedir qualsevol avanç social de la llengua, parapetant-se en la defensa nominal del valencià.

Es tracta només de fixar en una llei de manera inequívoca allò que els tribunals (des del Constitucional fins al Superior de Justícia Valencià, passant pel Tribunal Suprem) han avalat en 46 sentències i que la institució de la Generalitat Valenciana fixa com a referència lingüística ha confirmat inequívocament.

12. Cooperació efectiva amb al resta de l'àrea lingüística

La llei ha d'establir que la Generalitat Valenciana ha de participar en organismes comuns de promoció i difusió de la llengua i la cultura del País Valencià, juntament amb la resta de territoris de llengua catalana, de manera semblant a com ho fa l'Estat espanyol, amb abundants mitjans econòmics i implicació institucional, respecte als països de llengua espanyola, i tal com ho fa igualment la República Francesa i els països francòfons en l'Organització Internacional de la Francofonia, o Bèlgica, els Països Baixos i Surinam respecte a l'holandès (Unió Lingüística Neerlandesa).

Igualment, la llei ha de preveure la coordinació de les entitats oficials de normativització lingüística, en col·laboració amb les universitats de la Xarxa Vives per a la configuració d'un model de llengua cohesionat i apte per a les necessitats de la societat del segle XXI.